

POLITICA SOCIALĂ A COMUNITĂȚII ECONOMICE EUROPENE LA ORIZONTUL ANULUI 1992 *)

Strategia Comunității Economice Europene în domeniul politicii sociale are ca principal obiectiv îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă, crearea de posibilități privind satisfacerea nevoilor în materie de folosire a forței de muncă, protejarea mediului natural și favorizarea dezvoltării culturii. Adâncirea procesului de integrare implică o mai mare libertate de circulație a persoanelor între țările membre, intensificarea contactelor sociale, valorificarea la maximum a rezervelor europene de mână de lucru la cel mai înalt nivel de calificare.

Un deziderat de primă însemnătate al C.E.E. stipulat în articolul 2 al Tratatului de la Roma din 1957, îl reprezintă intensificarea eforturilor în direcția creșterii nivelului de trai. C.E.E. comportă și o importantă dimensiune socială. Obiectivele sale sînt deopotrivă sociale și economice, tot mai frecvent exprimîndu-se păreri în direcția creării unei „zone sociale europene“.

În perspectiva anului 1992, politica socială comunitară trebuie să intre într-o nouă etapă. Necesitatea ameliorării competitivității industriei europene, transformarea Pieței Comune Europene într-o veritabilă piață internă fără frontiere, introducerea de noi tehnologii avansate reclamă o politică socială mai dinamică, vizînd întreaga gamă a problemelor legate de ocuparea forței de muncă, tineret, grupuri sociale defavorizate, ameliorarea condițiilor de muncă și altele.

O politică activă în favoarea ocupării forței de muncă va fi întotdeauna necesară pentru a diminua impactul schimbărilor structurale din economie.

Urmare a creșterii numărului șomerilor în C.E.E. de la 2,4 milioane în 1970 la peste 16 milioane în 1985, reprezentînd 12% din populația activă, s-a elaborat o strategie comună de luptă împotriva șomajului. Astfel, s-a avut în vedere ca restructurarea ramurilor de activitate confruntate cu dificultăți economice să nu se realizeze în detrimentul celor ce muncesc, reducerea locurilor de muncă făcîndu-se în paralel cu o reorientare profesională a acestora.

Totodată, C.E.E. se pronunță în favoarea unei politici europene a pieței de muncă, fundată pe o mai bună cunoaștere a problemelor mun-

*) La politique sociale de la Communauté européenne, in Le Dossier de l'Europe, nr. 8, 1986 ; Le Fonds social européen — un instrument au service de l'emploi, in Le Dossier de l'Europe, nr. 19, 1986 ; The social Policy of the European Community, in European File, nr. 13, 1988.

cii, și pentru o mai intensă cooperare între serviciile naționale de plasare a forței de muncă, în vederea reducerii dezechilibrului între ofertă și cererea de muncă.

Înainte de toate însă, este necesară stimularea prin toate mijloacele posibile a unei creșteri economice creatoare de noi locuri de muncă, bazate pe o acoperire moderată a salariilor reale, cu influențare directă a cererii de mărfuri și servicii. O altă sferă absorbantă de forță de muncă o reprezintă serviciile de turism, timp liber, asistență socială etc. Prioritar, se va acorda atenție întreprinderilor mici și mijlocii, cooperativelor, inițiativelor locale, care sînt de cele mai multe ori singurele surse de noi locuri de muncă în sectoarele sau regiunile afectate de declinul activității tradiționale.

O atenție deosebită trebuie acordată categoriilor de populație cu o rată a șomajului ridicată — tineri și femei — precum și celor fără locuri de muncă pe lungi perioade de timp, cu atît mai mult cu cît aceștia din urmă sînt foarte numeroși.

Datorită creșterii mai accentuate a șomajului în rîndul tinerilor după anul 1977, C.E.E. a luat o serie de inițiative, vizînd :

— examinarea dificultăților, inclusiv a celor legate de salarizare, de recrutare a tinerilor ;

— încadrarea în muncă a tinerilor defavorizați, prin identificarea problemelor lor și extinderea contactelor între serviciile și organismele competente ;

— sprijinirea tinerilor cu inițiativă, activitatea lor necesitînd o mai mare recunoaștere.

Pentru formarea profesională și mai buna adaptare la necesitățile economice și sociale actuale și de perspectivă, acțiunea comunitară a beneficiat din anul 1977 de asistența Centrului European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (CEDEFOP), cu sediul la Berlin.

Consiliul ministerial al C.E.E. a adoptat mai multe rezoluții referitoare la : pregătirea socială și profesională a tinerilor pentru viață, realizarea unor programe de pregătire profesională, asigurînd o mai mare egalitate de șanse pentru femei ; organizarea formării profesionale la nivel regional și local ; controlul și recunoașterea studiilor și diplomelor ; protecția socială și concediile de studii.

Alături de tineri, în rîndul femeilor se înregistrează o rată a șomajului mai ridicată.

În articolul 119 al Tratatului de la Roma se prevede expres egalitatea între bărbați și femei în domeniul salarizării. Acest principiu a fost concretizat într-o directivă aplicată din 1976. În 1978, o altă directivă evidențiază egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă, formarea și promovarea profesională, condițiile de muncă, iar din 1984 toate discriminările legate de regimul legal al securității sociale au fost interzise.

În vederea realizării dezideratului de mai sus, acțiunile comunitare au urmărit două aspecte :

— modificarea atitudinii tradiționale privind rolul bărbaților și femeilor în societate ;

— încurajarea participării femeilor și în sectoarele de activitate ce implică un nivel superior de responsabilitate.

În ceea ce privește grupurile sociale defavorizate, politica socială comunitară s-a orientat în direcția examinării mijloacelor de asigurare a unui sistem de protecție și securitate socială pentru categorii cum ar fi handicapații, săracii, persoanele în vârstă etc.

Întrucât handicapații reprezintă circa 10% din populație, Comunitatea acordă o atenție deosebită încadrării în muncă și mai bune integrări în societate a acestora. Dintre inițiativele adoptate în această problemă sînt de reținut :

— programul de acțiune din 1974 cu privire la încadrarea în muncă a handicapaților ;

— sprijinirea participării handicapaților la viața socială, precum și creșterea importanței serviciilor specializate ;

— diverse acțiuni ale Comisiei vizînd ameliorarea condițiilor de viață ale handicapaților și favorizarea deplasării lor prin adaptarea corespunzătoare a locuințelor și a accesului în instituții.

În poșida sistemului de securitate socială foarte dezvoltat, se estimează că în C.E.E., la mijlocul anilor '70, trăiau în sărăcie circa 30 milioane persoane : persoane în vîrstă, familii monoparentale, șomeri, grupuri marginalizate etc. Criza economică și persistența șomajului au dus la îngroșarea rîndurilor săracilor ce dispun de surse mult inferioare venitului mediu din țările lor. Au fost elaborate studii și proiecte, lansate în cadrul programelor europene de luptă împotriva sărăciei din anii 1975 și 1984.

Ameliorarea condițiilor de muncă reprezintă una din sarcinile principale ale Comunității. Din 1975, „Fundația europeană pentru ameliorarea condițiilor de viață și de muncă“, cu sediul la Dublin, ajută Comunitatea pentru definirea politicii sale în acest domeniu.

Problemele securității și sănătății la locul de muncă ocupă un loc central, mai ales avînd în vedere faptul că în C.E.E. accidentele la locul de muncă cauzează moartea a 100 000 persoane anual și rănirea altor milioane. În acest sens, au fost alocate importante mijloace financiare urmărindu-se atît prevenirea accidentelor, cît și securitatea și protecția locului de muncă.

În perspectiva „spațiului social european“ al anului 1992, C.E.E. și-a intensificat eforturile în direcția realizării unor proiecte menite să ajute la desăvîrșirea procesului de integrare. Aceasta este menită să asigure totala libertate de mișcare între țările membre pentru persoane, mărfuri, servicii și capital. În corelație cu o mai mare armonizare a politicilor economice naționale, realizarea acestor obiective va trebui să elibereze forțele creșterii prezente în Europa. Dar, toate acestea trebuie însoțite de măsuri sociale în cel mai larg sens.

Piața comună lărgită necesită înainte de toate o mai mare coeziune economică și socială, așa încît toate regiunile și categoriile sociale să beneficieze de dinamismul pe care îl va crea. Astfel, C.E.E. va continua să militeze pentru armonizarea politicilor economice și sociale naționale. La

începutul anului 1988, C.E.E. a fost deja în măsură să convingă conducerea statelor membre de nevoia remodelării fondurilor structurale comunitare și dublării, pînă în 1993, a alocațiilor bugetare.

În noua lor formulă, aceste instrumente financiare comunitare vor urmări cinci obiective majore: dezvoltarea regiunilor rămase în urmă, revitalizarea zonelor cu industrie în declin, lupta împotriva șomajului, asistență pentru încadrarea tinerilor în muncă, adaptarea structurilor agricole.

Fondul social constituie mijlocul de acțiune cel mai concret al Comunității în domeniul social. Dotat cu circa 2 miliarde ECU*) în 1985, acesta permite finanțarea acțiunilor destinate în special formării și recalcificării profesionale. Creat în 1960, Fondul are următoarele destinații:

— 75% pentru tinerii sub 25 ani, începînd din 1984; alți beneficiari potențiali sînt: șomerii, handicapații, femeile etc.;

— regiunile cele mai afectate de șomaj (Grecia, unele zone din Spania, Irlanda, Irlanda de Nord, Italia în sud și Portugalia); fondurile rămase sînt destinate acțiunilor vizînd sporirea locurilor de muncă în zone cu șomaj ridicat sau care necesită o restructurare industrială.

Lărgirea pieței nu va deschide posibilitatea unei competiții nedrepte, bazate pe exploatarea celor ce muncesc. Se urmărește realizarea unor cerințe sociale minime pentru a promova îmbunătățirea condițiilor de muncă și, în special, siguranța și sănătatea muncitorilor. Acesta este contextul în care Comisia a definit un nou program pentru securitate și sănătate în domeniul muncii și, urmînd directivele deja adoptate, a elaborat noi propuneri la începutul anului 1988. Aceste propuneri se referă în special la ambianța locului de muncă, condițiile de utilizare a echipamentului de lucru, siguranța acestuia etc.

Urmărind defnirea unor drepturi sociale fundamentale, care să stea la baza negocierilor viitoare, în februarie 1988 a fost întocmit un document privind dezvoltarea politicii sociale comunitare, enunțîndu-se ca obiective prioritare:

— îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă. Două probleme sînt în prim planul atenției aici: implementarea noului program de acțiune pentru sănătate și securitate în domeniul muncii și luarea în considerare a problemelor sociale ridicate de acțiunea de standardizare și armonizare tehnică în perspectiva anului 1992;

— asigurarea condițiilor pentru libera circulație și tratamentul egal al celor ce muncesc, lupta împotriva discriminării trebuînd continuată și eforturi majore rămînînd necesare pentru asigurarea aplicării legilor comunitare;

— pregătirea pentru o adaptare eficientă la piața lărgită, o importanță deosebită avînd schimbul de informații și, totodată, accesul la informare a tuturor utilizatorilor potențiali: agenți economici, sociali și politici;

*) — unitate monetară europeană (aproximativ 6,9 franci francezi la cursul lui 5 decembrie 1983).

- întărirea coeziunii economice și sociale ;
- dezvoltarea dialogului la toate nivelurile. Aceasta va însemna nu numai examinarea modalităților căilor de dialog între reprezentanții la diferite niveluri — european și național, general și sectorial — dar și transpunerea treptată a rezultatelor dialogului în legi comunitare.

TĂRILE EUROPEI RĂSĂRITENE²⁾

* * *

Dezbaterile asupra dezvoltării politicii sociale în contextul anului 1992 trebuie axate nu numai asupra diferitelor priorități în această sferă, dar și asupra celor mai corespunzătoare căi de asigurare a succesului acțiunilor propuse. Diversificarea politicilor naționale face ca acțiunea comunitară să ia diferite forme, mergînd de la un rol de primă însemnătate (în special în armonizarea legislațiilor), la acela de stimulator (prin transferuri financiare, adoptarea de rezoluții etc.) sau de orientare (unde Comunitatea constituie pivotul schimburilor informaționale între statele membre). Cum politica socială comunitară urmărește unificarea legilor și practicilor sociale în Europa, toată problema este de a alege prioritățile pentru acțiunea comună și de a selecta metodele care să asigure eficiența optimă și coerența politicilor sociale, în perspectiva anului 1992.

MARIUS BORĂNESCU, DOINA CĂLIN

Deși unul de rînd și colectivitatea imediată își dau cu siguranță seama de ceea ce le lipsește, cei chemați să le reprezinte, adică oficialitățile de stat, sub avalanșa problemelor economice și administrative, pur uneori să constituizeze mai anevoie punctele nevralgice din viața societății, sau în orice caz, să reacționeze cu întârziere, iar când se hotărăsesc să și reordoneze prioritățile, nu găsesc cele mai bune mijloace de acțiune ori constată că resursele de care dispun în acest scop sînt departe de a fi suficiente.

Dejeritor, deci, la locul problemelor sociale în ansamblul politicii de stat, adușă cu trecerea spre mijlocul deceniului 9, în perspectiva și planul nou, U.R.S.S. și-a propus, în mod programatic, să și continue strategia economică din cincinalul 1986—1990 pe rezolvarea cerințelor sociale, nu numai și nu numai acuzitate în perioada deceniului „a doua”. De asemenea, acordarea egalității și soluționarea problemelor nerezolvate de trai a luat loc în o abordare diferențiată pe grupuri sociale, intenționîndu-se de la bun început o acțiune pentru „a creștea rapidă, în cadrul gru-

²⁾ J. Kozma, *Versherstata reforma: podhly, podlyt i realizat*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 1, 1989; V. Ulasovskaja, *Socialno-ekonomski kriterii i dinamika razvitiia*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 1, 1989; A. Alton, *D. uvelim, Oshchepenie prioritetov reformy*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 11, 1989; T. Oudizaki, *Drobenia nasivnata k razvitiu kooperativ*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 11, 1989; V. Cernicev, *Ekonomika Jugoslavi v 80-i godi: problemi razvitiia*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 11, 1989; M. Komarek, *Problemy ekonomicheskogo i sotsialnogo razvitiia v CSSR*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 11, 1989; M. S. Serebrensky, *Factori formirovaniia ekonomicheskogo razvitiia v Polje*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 11, 1989; R. Grinberga, *Poljara v sotsialisticheskoi stranu: razvitiia i stabilnost*, în *Voprosi ekonomiki*, nr. 9, 1988.